

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 29.07.2025

Meie 24.09.2025

nr 9-1/792-3

**Kultuuriministeeriumi seisukohad Euroopa
Liidu pikaajaline eelarve aastateks 2028-2034
kohta**

1. Kultuuriministeerium toetab Euroopa Liidu pikaajalise eelarve aastateks 2028-2034 suurendamise ettepanekut võrreldes 2021-2027 eelarveperioodiga ning ka ettepanekut ühendada erinevad fondid ühtse struktuuri alla, eeldusel, et see tagab nende fondide omavahelise parema sidususe ja tekitab sünergiat. Samas pole selge, kuidas siseriiklikult tekivad rahastatavatest valdkondadest valik ja kui suur paindlikkus on liikmesriigil teha vastavalt oma arenguvajadustest tulenevalt otsuseid ja valikuid. Peame oluliseks, et lihtsustamise ja muude püüdluste valguses ei tekiks vastupidine efekt, kus halduskoormust tekib juurde ja rakendamine muutub keerulisemaks, seetõttu leiame, et oluline on jätta alles paindlikkus riigi ja valdkondlike eripäradega arvestamisel.
2. Alles peab jääma võimalus, et rahastatavate valdkondade valikul jääb liikmesriigile endale paindlikkus nende üle otsustamisel, mitte lähtuma vaid EL tasandi suunistest ja kokkulepetest mh Euroopa poolaasta protsessist. Peame oluliseks, et Eestile jääks võimalus ise otsustada muuhulgas katusstrateegia Eesti 2035, valdkondlike arengukavade ja pikaajaliste arenguvajaduste alusel, millised reformid, investeringud ja sekkumised on eelarveperioodil 2028–2034 prioriteetsed.
3. EL idapiiriregioonide ja riikide väljakutseid on mainitud „*Proposal for a Council regulation laying down the multiannual financial framework for the years 2028 to 2034*“ teatises ning nendega on arvestatud sisejulgeoleku tagamisele suunavate fondide jaotusvõtmes, kuid jääb selgusetuks, kas nende väljakutsetega tegelemiseks eraldatakse ka eraldi toetus. Leiame, et täiendavate vahendite eraldamine oleks vajalik.

EL-i idapoolsete piirialade toetamine on meie jaoks oluline Venemaa agressioonisõjast tulenevate geopoliitiliste riskide leevendamiseks ja nendest lähtuvate spetsiifiliste väljakutsetega tegelemiseks. Eesti seisab mh silmitsi väljakutsega, mis puudutab kultuuripärandi digitaliseerimist ja piiriülese säilitamise vajadust. Sõda Ukrainas demonstreerib paraku väga selgelt, kuidas agressorriik tegeleb sihikindlalt just kultuuripärandi ja ajaloomälu hävitamisega. Meie füüsiline pärand on ohus rohkem kui kunagi varem. Rohkem võimalusi tuleb leida ka mittekodanike kaasamiseks ja motiveerimiseks ning nende ühiskonnas osalemise toetamiseks. Samuti on oluline vältida

eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ärakasutamist Venemaa propaganda vahendajana ja tõmbamist infosõja püünistesse. Suurt tähelepanu nõuab venekeelsete noorte kaasamine Eesti ühiskonda ja nende radikaliseerumise ennetamine. Samuti on vaja tegeleda ettevõtluskeskkonna halvenemisega, muuhulgas ka kultuuri- ja loomesektori ettevõtete jaoks.

4. Murettekitav on minimaalselt 40%line kaas- ja omafinantseeringu nõue, mis võib nii Eesti riigile kui ka ettevõtetele ja kohalikule omavalitsusele liiga koormavaks osutuda. Toetame seisukohta, et riigi panuse määr peab olema kooskõlas riikide, piirkondade ning toetuse saajate finantsvõimekusega.
5. Toetame tulemuspõhist rakendamist, kuid tulemusraamistikus kokkulepitud väljundid ja tulemused peaksid olema kooskõlas toetatavate valdkondadega, mille valikus on oluline paindlikkus liikmesriigi tasandil. Väljundite ja tulemuste hilisem tõendamine ei tohiks olla liikmesriigile ning toetuse saajale väga koormav ja bürokraatlik. Vajadusel peab aruandluses arvestama ka toimumiskeskkonnas toimunud suurte muutustega, mis võib väljundeid ja tulemusi mõjutada.
6. Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt loodav AgoraEU programm on kavandatud edendama kultuuride ja keelte mitmekesisust; kaitsma kunstnike ja meedia vabadust ning edendama audiovisuaalvaldkonna mitmekesisust ja konkurentsivõimet; aitama kaasa vaba ja mitmekesise informatsiooni arendamisele (sh väärinfo leviku takistamisele); edendama võrdsust, kodanikutunnet ning õiguste ja väärtuste kaitset; samuti toetama õigusriigi-lähenemist ning tugevat ja demokraatlikku ühiskonda. Võrreldes käimasoleva 2021-2027 EL eelarveperioodi samade valdkondade programmidega kavandatakse mh toetada tegevusi soopõhise ja laste vastase vägivalga ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, samuti demokraatlikes protsessides osalemisele kaasa aitamiseks.

Toetame Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud vahendite tõusu uues AgoraEU programmis.

Uue programmi puhul tuleb arvestada kultuurivaldkonna sisemise väärtusega ning tagada, et senise Loov Euroopa ja Cerv+ programmi ühendamise uueks AgoraEU programmiks ei tooks kaasa kultuuri- ja loomesektori sisulise koostöö nõrgenemist. Selle tagamiseks võiks programmi määruses konkreetsemalt sätestada erinevate tegevussuundade minimaalsete eelarveliste osade jaotuse, mis toetaks valdkondade tasakaalustatud arengut ja identiteeti.

Oluline on tagada programmi toetusmeetmete ligipääsetavus ja administratiivne jõukohasus ka väiksemate liikmesriikide taotlejatele. Selle raames on meie seisukoht, et laenugarantii meede kultuuri- ja loomesektorile tuleb kujundada nõnda, et selle tingimused oleksid realselt paremini kättesaadavad ka väiksema finantssektoriga riikides ning tagada meetme ühtlane geograafiline levik ja võrdsem juurdepääs.

Samuti leiame, et tuleb tagada liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni õiguste ja kohustuste õiglasem jaotus. Seoses sellega soovime, et programmi rakendamisse oleksid igal aastal sisuliselt kaasatud ka liikmesriigi asjakohased ametiasutused, mis suurendab kohalike vajaduste ja tingimuste reaalsel arvestamist ning programmi tõhusust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister

Kärt Kallion 628 2248
Kart.Kallion@kul.ee

Margit Tilk 628 2358
Margit.Tilk@kul.ee

Kadri Jauram
Kadri.Jauram@kul.ee